

УДК 373.21.017.92:78

<https://doi.org/10.31652/252.16>

Фрицюк В. М., м. Вінниця
кафедри музичного та перформативного мистецтва
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ

Анотація. У статті досліджено особливості формування художнього світогляду майбутніх педагогів-музикантів як складного інтегративного феномена, що поєднує естетичні цінності, знання, уявлення, емоційне переживання та осмислення дійсності через мистецтво. Проаналізовано структуру художнього світогляду, а також педагогічні, культурні й особистісні чинники, що впливають на його розвиток у процесі професійної підготовки. Наголошено на важливості синтезу мистецтв, практичної творчої діяльності, рефлексії та особистісної мотивації для формування цілісного мистецького бачення світу.

Ключові слова: художній світогляд, педагоги-музиканти, мистецька освіта, естетичні цінності, міждисциплінарність, творча діяльність, професійна підготовка.

Abstract: The article explores the specifics of shaping the artistic worldview of future music teachers as a complex integrative phenomenon that combines aesthetic values, knowledge, perceptions, emotional experiences, and the comprehension of reality through art. The structure of the artistic worldview is analyzed, along with the pedagogical, cultural, and personal factors that influence its development during professional training. The importance of the synthesis of arts, practical creative activity, reflection, and personal motivation is emphasized as key elements in forming a holistic artistic vision of the world.

Keywords: artistic worldview, music teachers, art education, aesthetic values, interdisciplinarity, creative activity, professional training.

Постановка наукової проблеми. Художній світогляд майбутнього вчителя музичного мистецтва є складною інтегративною системою естетичних цінностей, переконань, уявлень і поглядів, що формуються на основі глибокого розуміння музичного мистецтва та взаємозв'язків із іншими видами художньої творчості. Він визначає ставлення особистості до мистецтва, культури, педагогічної діяльності й самого себе як професіонала. Сутність художнього світогляду проявляється в естетичній чутливості, здатності емоційно сприймати й оцінювати художні явища, у культурній обізнаності, яка охоплює знання про історію мистецтва, його стилі, напрями й традиції. Важливими його компонентами є також креативність і художнє мислення, що забезпечують здатність до створення нових мистецько-педагогічних ідей та рішень, а також

міждисциплінарність – уміння поєднувати музику з живописом, літературою, театром та іншими видами мистецтва. Формування художнього світогляду є однією з ключових цілей мистецької освіти, адже саме він забезпечує здатність педагога-музиканта впливати на естетичний розвиток учнів, формувати їхній художньо-естетичний смак і стимулювати до духовного самовираження через мистецтво. Важливо впродовж навчання в університеті готувати здобувачів до відповідної інноваційної діяльності [4], спрямованої на розвиток власного художнього світогляду й професійний саморозвиток загалом [3; 5].

Мета дослідження – проаналізувати особливості розвитку художнього світогляду майбутніх педагогів-музикантів.

Виклад основного матеріалу. Розвитку художнього світогляду майбутніх педагогів-музикантів приділено в науковій літературі значну увагу.

Нам близьке тлумачення художнього світогляду, яке запропонувала К. Васильковська [1]. Дослідниця розкриває його зміст через такі складові, як художнє ставлення до світу, уявлення про нього, емоційне переживання й осмислення дійсності засобами мистецтва.

Художнє ставлення до світу формується та реалізується через різноманітну творчу активність особистості. Його основне призначення полягає в тому, щоб через образне мислення передавати, примножувати й поглиблювати духовні цінності людини. У структурному плані це ставлення проявляється в поєднанні кількох елементів: системи художніх уявлень, чуттєвого сприйняття світу та його естетичного осмислення, а також у принципах творчої взаємодії з мистецтвом.

Під художнім уявленням про світ мається на увазі сформоване в процесі творчої свідомості узагальнене бачення навколишнього середовища, яке поєднує реальний досвід із уявними, емоційно насиченими образами. У ньому співіснують два пласти: об'єктивна дійсність, яка віддзеркалює конкретну культурну епоху чи соціальне середовище, і суб'єктивна інтерпретація цієї дійсності – через призму індивідуальних ідеалів і цінностей, втілених у художніх образах.

Таке уявлення про світ створює основу для виникнення художнього світовідчуття – глибокого емоційного переживання значущості явищ, відображених у мистецьких творах.

У результаті поєднання уявлень і почуттів формується художнє розуміння світу. Воно знаходить своє завершення в узагальненому баченні дійсності, яке стає концептуальною основою творчої діяльності митця. Це розуміння формує

змістову вісь, навколо якої будується унікальне бачення світу в кожному окремому творі.

Цілком погоджуємося з К. Васильковською, яка художній світогляд вчителя музичного мистецтва визначає як «... форму синтезу, взаємопроникнення його об'єктивних наукових знань у сфері художньої культури та суб'єктивного їх осмислення з педагогічних та особистісно-світоглядних позицій. Це дозволяє розуміти його в якості диспозиції педагога-музиканта, однієї з провідних складових в системі смислової регуляції його професійної діяльності. З'ясування місця та ролі художнього світогляду в загальній структурі особистості вчителя музичного мистецтва підтверджує його професійну значущість для останнього та актуалізує проблему формування цієї особистісної підструктури в процесі фахової підготовки студентів мистецьких факультетів вищих педагогічних навчальних закладів» [1].

Висновки. Отже, розвиткові художнього світогляду майбутнього вчителя музичного мистецтва сприяє сукупність педагогічних, культурних та особистісних чинників, які взаємодіють у процесі його професійної підготовки. Одним із ключових факторів є системна мистецька освіта, що охоплює вивчення історико-теоретичних дисциплін, аналіз музичних творів у контексті загального культурного розвитку та осмислення естетичних категорій. Важливу роль відіграє інтеграція різних видів мистецтва – поєднання музики з живописом, театром, літературою, хореографією, що формує цілісне художнє бачення світу й розвиває здатність до міждисциплінарного мислення. Значним чинником є практична мистецька діяльність: участь у концертах, творчих проєктах, фестивалях, що стимулює емоційне переживання мистецтва та його особистісне осмислення. Культурно-просвітницьке середовище, яке включає відвідування театрів, музеїв, художніх виставок, також збагачує світогляд і формує естетичну обізнаність. Не менш важливим є розвиток рефлексивного мислення: аналіз власної творчої діяльності, усвідомлення педагогічної місії як провідника культурних цінностей, сприяє глибшому розумінню ролі мистецтва у вихованні. Практична педагогічна діяльність з дітьми дозволяє майбутньому вчителю реалізувати знання на практиці, удосконалювати мистецько-педагогічні навички та формувати відповідальне ставлення до естетичного розвитку учнів. Врешті, особистісна мотивація, внутрішня потреба у творчому самовираженні та духовному зростанні є рушієм професійного становлення і важливою передумовою формування цілісного художнього світогляду [3].

Список використаних джерел:

1. Васильковська К. М. Формування художнього світогляду майбутнього вчителя музики в процесі вивчення музично-історичних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук. Київ. 2006. 240 с.
2. Мозгальова Н. Г. Теоретико-методичні засади інструментальної підготовки вчителя музики : монографія ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Вінниця : МеркьюріПоділля, 2011. 486 с.
3. Фрицюк В. А., Пахольчак Є. О., Фрицюк В. М. Розвиток мотивації професійного саморозвитку майбутніх бакалаврів хореографії в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. Випуск 29. 2023. С.77-84. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.10>
4. Фрицюк В. А., Фрицюк В.М. Готовність до інноваційної діяльності в контексті професійного саморозвитку вчителя. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. Вінниця: ТОВ «Твори», 2021. Випуск 67. С. 93-98.
5. Фрицюк В. А., Грошовенко О. П. Професійний саморозвиток майбутніх педагогів: компетентнісний підхід. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. №1. 2018. С. 208-214.